

„Tradíció, tudomány, minőség”

Tanulmánykötet

2021

*„Tradíció, tudomány, minőség”
30 éves a Vám- és Pénzügyőri Tanszék*

Tanulmánykötet

Kézirat lezárva: 2021. december 31.

Kiadja:
a Magyar Rendészettudományi Társaság
Vám- és Pénzügyőri Tagozata

Szerkesztette:
Czene-Polgár Viktória
Csaba Zágon
Szabó Andrea
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes

Felelős kiadó:
Szabó Andrea

ISBN: 978-615-81879-6-1

DOI: 10.37372/mrttvpt.2021.2

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

Szerzők	6
Lektorok	10
Lectori salutem!	12
30 év, 30 vélemény	14
Tanszéktörténet	46
Szabó Andrea – Magasvári Adrienn: Hirtelen 30 – A szervezeti és a képzési rendszerben 30 év alatt bekövetkezett változások hatása a pénzügyőr tisztekkel szemben támasztott követelményekre	48
HR, szervezetfejlesztés, jogalkalmazás	60
Christián László – Erdős Ákos – Magasvári Adrienn: Képzési innováció a magyar rendészeti felsőoktatásban.....	62
Hajdu Ruben József: A meztelen igazság a pénzügyőrökről.....	78
Suba László: Úton a közérthetőség felé.....	92
Szilvássy György Péter: Gondolatok a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló új törvény és az alapjogi korlátozások kapcsolatáról.....	105
Voitseshchuk, Andrii: Establishment of New Customs in Ukraine: Latest aspects of personnel management based on a competency-based approach...117	
Vámtechnológia, kockázatkezelés, IPR	127
Csaba Zágon – Gecsei Márton: Kockázatelemzés a gyakorlatban: cigaretta a repülőtéren.....	129
Galella, Patricio: The Approved Exporter Authorization in the EU	143
Jurušs, Māris – Miloseviča, Kristīne – Šmite-Roķe, Baiba: Transaction market value range based on arm’s length principle for customs and tax purposes	153
Német Martin – Szendi Antal: A szellemi tulajdonjogok védelme a vámigazgatási eljárásban.....	165
Van Dooren, Eric: The order to pay the counter value of disappeared goods in Belgium.....	179
Adóztatás, gazdaság, új technológiák	190
Halasi Nóra: A hagyományos és tájjellegű élelmiszerek gazdasági jelentősége az észak-alföldi régióban	192

Halász Zsolt: Variációk egy témára: kísérletek a virtuális eszközök szabályozására	206
Kovács László: Széttöredezett e-közbeszerzési környezet Németországban..	218
Nagy Zoltán András: Mesterséges intelligencia lehetőségei az adó- és vámügyi eljárásokban	226
Pajor Andrea: Az adózás/adóztatás igazságossága – Az arányos és méltányos közteherviselés	234
Potoczki Zoltán: Az adófelfüggesztési eljárás jellegzetességei	246
Szlifka Gábor: Vagyonosodási vizsgálat: kísértő múlt és ígéretes jövő	256
Történeti szemelvények.....	270
Czene-Polgár Viktória: Vámmentes csomagok Nyugatról – Az Ibusz Külföldi Kereskedelmi Akciója	272
Deák József: Határőrök, vámosok, állambiztonsági és belügyi szervek munkatársainak helytállása 80 évvel ezelőtt, a Szovjetuniót ért váratlan támadás első hónapjaiban.....	286
Kovács István: Németországban tevékenykedő arab nyelvű klánok és a „maffia” fogalmi összefüggései	294
Lippai Zsolt – Simonics Adrián: Magánbiztonság és futballhuliganizmus	306
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Brüsszeli Nómenklatúra – az egységes nemzetközi vámtarifa létrehozása	320

Szerzők

- Christián László, Dr., PhD., habilitált egyetemi docens, rektorhelyettes, rendőr dandártábornok, Nemzeti Közszerológálati Egyetem, christian.laszlo@uni-nke.hu
- Czene-Polgar Viktória, Dr., PhD., tanársegéd, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu
- Csaba Zágón, Dr., PhD., adjunktus, pénzügyőr alezredes, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, csaba.zagon@uni-nke.hu
- Deák József, Dr. PhD, adjunktus, rendőr alezredes, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Rendészetelméleti és -történeti Tanszék, deak.jozsef@uni-nke.hu
- Erdős Ákos, tanársegéd, pénzügyőr őrnagy, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, erdos.akos@uni-nke.hu
- Galella, Patricio, PhD., international trade consultant, AGOSTO & ANGUREN IT (GUIEX), and an Associate Professor at the Faculty of Law of the University of Barcelona, galella@guiex.net
- Gecsei Márton, határszerológálati vámreferens, pénzügyőr hadnagy, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Repülőtéri Igazgatóság, gecsei.marton@nav.gov.hu
- Hajdu Ruben József, vámigazgatási referens, pénzügyőr főhadnagy, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adó- és Vámigazgatósága, hajdu.ruben@gmail.com
- Halasi Nóra, kockázatkezelési referens, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatósága, Kockázatkezelési Osztály, halasi.nora@nav.gov.hu
- Halász Zsolt, Dr., PhD, tanszékvezető egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog és Államtudományi Kar, Pénzügyi Jogi Tanszék, halasz.zsolt@jak.ppke.hu
- Jurušs, Māris, PhD., Associate Professor, Customs and Tax Department, Riga Technical University, Maris.Juruss@rtu.lv

- Kovács István, Dr., PhD., tanársegéd,
 rendőr őrnagy,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Rendészeti Vezetéstudományi Tanszék,
kovacs.istvan@uni-nke.hu
- Kovács László MA hallgató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar,
laci.kovacs1993@gmail.com
- Lippai Zsolt, mesteroktató,
 rendőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék,
 doktori hallgató, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola,
lippai.zsolt@uni-nke.hu
- Magasvári Adrienn, tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
magasvari.adrienn@uni-nke.hu
- Miloseviča, Kristine, Senior Tax Advisor,
 KPMG Latvia.
- Nagy Zoltán András, Dr., PhD., egyetemi docens,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Gazdaságvédelmi-, Kiberbűnözés Elleni Tanszék.
nagy.zoltan.andras@uni-nke.hu
- Német Martin, pénzügyőr hadnagy, vámigazgatási referens,
 NAV Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatóság,
nemeth.martin@nav.gov.hu
- Pajor Andrea, dr., mesteroktató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
pajor.andrea@uni-nke.hu
- Potoczki Zoltán dr., mesteroktató,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
potoczki.zoltan@uni-nke.hu
- Simonics Adrián, hallgató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 biztonsági szervező mesterképzési szak,
simonicsadrian88@gmail.com
- Šmite-Rože, Baiba, Deputy Director,
 Tax Board at State Revenue Service of the Republic of Latvia,
 and Doctoral Student, Riga Technical University,
baiba.smite-roke@vid.gov.lv
- Suba László, dr., tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
suba.laszlo@nav.gov.hu

- ▶ Szabó Andrea, Dr., PhD., tanszékvezető egyetemi docens,
 pénzügyőr ezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
szabo.andrea@uni-nke.hu
- ▶ Szendi Antal, dr., mesteroktató,
 pénzügyőr ezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
szendi.antal@uni-nke.hu
- ▶ Szilvász György Péter, dr., tanársegéd,
 rendőr őrnagy,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Igazgatásrendészeti és Nemzetközi Rendészeti Tanszék,
szizyp@gmail.com
- ▶ Szlifka Gábor, Dr., PhD, ellenőrzési igazgatóhelyettes,
 Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adó- és Vámigazgatósága,
szlifka.gabor@nav.gov.hu
- ▶ Van Dooren, Eric, Associate professor,
 Customs Law, University of Antwerp. Belgian,
 Supreme Court judge,
eric.vandooren@uantwerpen.be
- ▶ Voitseshchuk, Andrii, Director,
 Department of Customs Payments,
 The State Customs Service of Ukraine,
vad_71@ukr.net
- ▶ Zsámbokiné dr. Ficskovszky Ágnes, mesteroktató,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
zsambokine.ficskovszky.agnes@uni-nke.hu

Halász Zsolt*: Variációk egy témára: kísérletek a virtuális eszközök szabályozására

Absztrakt

A virtuális eszközök szabályozása évek óta napirenden lévő témakör, amelynek megoldása, egy felhasználóbarát szabályozási rendszer kialakítása, különösen globálisan (vagy legalább regionálisan) harmonizált módon még jó eséllyel évekig várni fog magára. A virtuális eszközök egy különleges, előzmények nélküli eszközkategória, megjelenésük és elterjedésük új szabályozási kihívásokat eredményez számos területen, mint például az eszközök kibocsátása, a velük kapcsolatos vagy használatukkal végzett, végrehajtott műveletek és tranzakciók felügyelete (pl. tőzsdei tevékenység, hitelezés és egyéb pénzügyi tevékenységek), az ügyletek adóztatása, számviteli elszámolása, valamint értékpapírsági kérdések területén is (pl. blokklánc és a megosztott főkönyvi technológia alapú értékpapírok megjelenése).

Állami szinten az elmúlt években Európa számos országában részleges vagy átfogó szabályozási törekvéseket és innovatív szabályozási kísérleteket is láthattunk bizonyos rész-témakörökben, különösen Máltán, Németországban Liechtensteinben és Svájcban. Tanulmányom bemutatja néhány európai ország szabályozási megoldásának legfontosabb elemeit, céljait és jellemzőit. 2020 szeptemberében az Európai Bizottság bemutatott egy hat elemből álló szabályozási csomagot a virtuális eszközök és piacok uniós szintű egységes szabályozására. Ennek megfelelően tanulmányomban különös figyelmet fordítok az Európai Bizottság szabályozási csomagjavaslára, felülvizsgálva és értékelve annak megoldásait, fő elemeit és szabályozási módszereit. Végül, de nem utolsósorban bemutatok azon szabályozási hiányosságoknak tekintendő kérdéseket is, amelyek nem szerepelnek sem a nemzeti jogszabályokban, sem az EU Bizottság javaslatában.

Kulcsszavak: *virtuális eszközök, blokklánc, jogharmonizáció*

English title: Variations on a theme: attempts to control virtual devices

Abstract

The regulation of virtual assets has been an issue on the legislative agenda for many years. Developing a user-friendly regulatory system, especially in a globally (or at least regionally) harmonised manner, will have a good chance for several years to come. Virtual assets are a unique, unprecedented category of assets. Their emergence and proliferation pose new regulatory challenges in several areas, such as the issuance, the supervision of operations and transactions related to or used by them (e.g. stock exchange services, lending and other financial activities), furthermore in the taxation, accounting, and securities law (the emergence of the blockchain and distributed ledger technology-based securities).

In recent years, at the state level, we have also seen comprehensive regulatory efforts and innovative regulatory attempts in a number of European countries on certain sub-topics, particularly in Malta, Germany, Liechtenstein, and Switzerland. My study presents regulatory solutions' essential elements, objectives, and characteristics in certain European countries. In September 2020, the European Commission presented a six-element regulatory package for

* Dr. Halász Zsolt, PhD, tszv. egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog és Államtudományi Kar Pénzügyi Jogi Tanszék. <https://orcid.org/0000-0002-7463-8619>, halasz.zsolt@jak.ppke.hu

uniform regulation of virtual assets and markets at the EU level. Accordingly, in my study, I will pay particular attention to the European Commission's regulatory package, reviewing and evaluating its solutions, main elements and regulatory methods. Last but not least, I will present issues that should be considered as regulatory gaps that are not included in either national legislation or the EU Commission's proposal.

Keywords: *virtual assets, blockchain, harmonisation of laws*

A virtuális eszközök szabályozásának vizsgálata során elsőként azt a kérdést szükséges megválaszolni, hogy mit és milyen célból kíván a jogalkotó szabályozni. E kérdések megválaszolása után lehet feltenni a szabályozás mikéntjére vonatkozó kérdést. A virtuális eszközök köre egy még nagyon új szabályozási tárgykör, amely a szektor gyors fejlődésével és az irántuk való érdeklődés kiemelkedő növekedésével szabályozási igényt is támaszt, annak ellenére, hogy sokak számára épp a szabályozatlan mivoltjuk teszi vonzóvá őket. Jelen pillanatban még erősen keresik helyüket a jogrendszerben (Nagy, 2019: 10.), és a különböző állami szabályozási megoldások illetve a szabályozási hiányosságok is azt mutatják, hogy sem a szabályozás pontos tárgyköre sem a mikéntje nincs még teljesen kifarva.

1. A virtuális eszközök szabályozásának lehetséges témakörei

A virtuális eszközökkel összefüggésben számos lehetséges szabályozást igénylő elem merülhet fel. Elsődleges kérdésként feltehető, hogy magukat az eszközöket, vagy pusztán a velük kapcsolatos különféle szolgáltatásokat szükséges illetve célszerű-e szabályozni.

Ha analógia alapján a hagyományos jegybankok által kibocsátott pénzzel valamint az azzal összefüggő szolgáltatásokkal vetjük össze a virtuális eszközöket, akkor azt láthatjuk, hogy a jogi szabályozás nem általában szabályozza a pénzt, hanem sokkal inkább a pénzzel összefüggő eseményekre, helyzetekre (pl. jogviszonyokra, szerződésekre, szolgáltatásokra) koncentrál a szabályozás. A pénz fogalmát önmagában a jog nem definiálja. Érdemes ezért e témakört ebből az irányból megközelíteni és azt vizsgálni, hogy melyek azok a jogviszonyok, helyzetek, amelyek tekintetében a virtuális eszközök megjelenése és elterjedése hatályos szabályozás kiegészítését, esetenként megújítását igénylik.

Fontos azt is látnunk, hogy a virtuális eszközök nem egy homogén fogalom. E kategórián belül megkülönböztethetünk

- a) utility (használati) tokeneket, amelyek bizonyos termékekhez vagy szolgáltatásokhoz biztosítanak hozzáférést;
- b) payment (fizetési) tokeneket, amelyek virtuális (kripto) pénzként is ismerünk, és amelyek alapvető rendeltetése, hogy a hagyományos fizetési eszközök alternatívájaként használják őket;
- c) security (értékpapír) tokeneket, amely tagsági jogot vagy szerződéses követelést testesítenek meg és ebben a tekintetben nagyban hasonlítanak a hagyományos tulajdonjogot vagy hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokhoz;
- d) hybrid tokeneket, amelyek leginkább a utility és a payment tokenek együttes jellemzőivel működnek. (Schmidt, 2019: 61.)

E rövid kategorizálás csak a legegyszerűbb alapját jelenti annak az összetett képnek, amit ma (2021. szeptemberének végén) több mint 12200 különféle eszköz alkot (amelyek száma csak e hónapban 400 darabbal növekedett), és amelyek összértéke a Coinmarketcap adatai szerint szerint a 1900 milliárd US dollárt meghaladja. Tartalmi szempontból azt is látnunk kell, hogy rendkívül jelentős különbségek vannak még a legismertebb virtuális eszközök (kriptopénzek)

között is, amely különleges kihívást jelent a jogalkotó számára, ha minden felmerülő releváns kérdésre megfelelő szabályozói választ szeretne adni.

Ha mindezeket szem előtt tartva megpróbáljuk számba venni, hogy melyek azok a témakörök, amelyek szabályozási választ igényelnek, akkor egy meglehetősen átfogó listával találjuk szemben magunkat. Szabályozási témakörként felmerülhet

- a) a pénzügyi szolgáltatás jellegű tevékenységek körében: a pénzváltás (fiat/virtuális, illetve virtuális/virtuális párokban egyaránt), betéti ügyletek, finanszírozási ügyletet (P2P hitelezés, biztosítéki ügyletek), pénzforgalmi ügyletek;
- b) a befektetési szolgáltatás jellegű ügyletek tekintetében: a kereskedelmi ügyletek (cryptotőzsdék működése), letéti ügyletek, portfóliókezelés, elhelyezés/placement, kibocsátás (ICO-k, STO-k);
- c) az adózási szabályozás (mind a forgalmi, mind a jövedelem, mind pedig vagyoni típusú adózás terén, továbbá az adófizetés esetleges megengedése virtuális eszközzel, adóeljárási kérdések);
- d) a számviteli kérdések körében a virtuális eszközök számviteli kategorizálása;
- e) a fogyasztóvédelem, befektetővédelem szabályozása és intézményi kérdései;
- f) a pénzmosási szabályozás;
- g) egyes munkajogi szabályok kiegészítése (különsen: munkabér, egyéb kifizetések megengedése virtuális eszközben);
- h) a társasági és csőd jogi kérdések (tőkeszabályok – virtuális eszköz apportálása, felszámolási vagyon, vagyon feletti rendelkezés);
- i) egyes értékpapírjogi kérdések (blokklánc alapú értékpapír kibocsátás)
- j) az adatvédelem témaköre (GDPR vs blokklánc: adattovábbítás, az elfeledés jogának érvényesülése)
- k) az állami kényszerintézkedések, végrehajtási cselekmények jogi és technikai fogantathatósága.

E sort nyilván lehetne még tovább folytatni, bővíteni. Fontos azonban azt is kiemelni, hogy a téma szabályozásának alapkérdése valójában annak tisztázása lenne, hogy minek tekintjük a virtuális eszközöket magánjogi szempontból?

A következőkben néhány már elfogadott és hatályba lépett európai szabályozási megoldást szeretnék bemutatni, amely legalább részben mintául szolgálhatnak az átfogó és harmonizált szabályrendszer egyes elemeinek.

2. A hagyományos pénz- és tőkepiaci szabályrendszer kiegészítése: a német példa

A német jogalkotó a bankjogi szabályozás – a hitelügyi törvény (Gesetz über das Kreditwesen in der Fassung der Bekanntmachung vom 9. September 1998, KWG) – kiegészítésével teremtette meg a virtuális eszközök szabályozásának alapjait. A KWG egyaránt szabályozza a pénz- és tőkepiaci szolgáltatókat, valamint az általuk nyújtható szolgáltatásokat. A törvény értelmében a hitelintézetek (Kreditinstitute) a banki – hazai fogalmaink szerinti pénzügyi – a befektetési szolgáltatók (Finanzdienstleistungsinstitute) pedig befektetési szolgáltatásokat (Finanzdienstleistungen) nyújtanak üzletszerűen. A virtuális eszközök tekintetében a törvény két szolgáltatást szabályoz:

- a kriptoletétkezelést (Kryptoverwahrgeschäft), valamint
- a kriptóértékpapírnyilvántartásvezetést (Kryptowertpapierregisterführung).

A KWG a hazai szabályozáshoz hasonlóan meghatározza azokat az eszközöket, amelyek befektetési szolgáltatás tárgyai lehetnek: ezek a pénzügyi eszközök (Finanzinstrumente), amelyek körébe a hazai szabályozásból (2007. évi CXXXVIII. törvény, Bszt.) is ismert átruházható értékpapírok, pénzügyi eszközök, származtatott ügyletek mellett a kriptóértékek (Kryptowerte)

is beletartoznak. A törvényi definíció szerint a kriptóértékek olyan érték digitális ábrázolásai, amelyeket nem bocsátott ki vagy garantált semmilyen központi bank vagy állami szerv, és nem rendelkezik a valuta vagy pénz jogi státusával, de természetes vagy jogi személyek, megállapodás vagy tényleges gyakorlat alapján, csere vagy fizetési eszközként elfogadják, vagy befektetési célokat szolgál, és amely elektronikus úton továbbítható, tárolható és forgalmazható. Kiemeli a törvény ugyanakkor, hogy nem tekintendő kriptoeszköznek az elektronikus pénz (amelyre egyébként külön uniós szabályozás vonatkozik).

E szabályozási megoldásból tisztán látszik, hogy a német jogalkotó a hagyományos pénz- és tőkepiaci szabályozásban helyezte el a kriptoletétkezelést, mint befektetési szolgáltatást, a kriptóértéket, mint a befektetési szolgáltatás tárgyát képező pénzügyi eszközt, továbbá az értékpapírjogi szabályozás reformja keretében bevezetett 2021 újdonságaként egy további befektetési szolgáltatást a kriptóértékpapírnyilvántartásvezetést.

A KWG szabályozási rendszerét áttekintve kiemelendő, hogy e szabályozási megoldással a kriptó/virtuális eszközökkel kapcsolatos nem minden szolgáltatás, de a fent említettek – amelyek a kriptoeszközökkel kapcsolatos szolgáltatások technikai alapját jelentik – befektetési és ezáltal a német pénzügyi felügyelet (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht - BaFin) által felügyelt szolgáltatássá vált. Ezáltal többek között a szolgáltatókra vonatkozó tulajdonszerzési szabályok, felügyelet felé történő adatszolgáltatási kötelezettségek, pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési szabályok alkalmazandók lettek a szabályozott kriptoszolgáltatásokat nyújtó vállalkozásokra. Az ő üzletszerű piaci tevékenységük más pénzügyi és befektetési szolgáltatókhoz hasonlóan felügyeleti engedélykötelessé vált, és jogsértés esetén a felügyelet intézkedéseket alkalmazhat velük szemben. Ugyanakkor a tőkepiaci szabályozás bizonyos elemeinek alkalmazása alól felmentést kaptak, így nem kell alkalmazniuk a szavatoló tőkére vonatkozó uniós prudenciális szabályokat (575/2013/EU rendelet, CRR) illetve a KWG saját tőkére, tőkepufferekre, nagykockázat vállalásra, belső hitelekre vonatkozó szabályait és a fióktelep létesítésére és a határon átnyúló szolgáltatásra vonatkozó rendelkezéseit.

3. A virtuális eszköz dolog-e vagy követelés? – az osztrák és a német válasz

A virtuális eszközök – kriptóértékek – magánjogi meghatározása, kategorizálása nem egyszerű feladat. Alapvető kérdés, a magánjog rendszerében a dologi vagy a kötelmi jogban helyezzük-e el ezeket az eszközöket. Tekintettel az eszközök új és minden eddig ismert dologtól és követeléstől való különbségére a magánjogi meghatározás a legtöbb magánjogi kódex ezirányú módosításával, kiegészítésével valósulhat majd meg, amelyet meg kell, hogy előzzön a szabályozói döntés arról, hogy dologként vagy követelésként tekint-e ezen eszközökre. A kérdésnek nem pusztán magánjogi, hanem számviteli és adójogi szempontból is kiemelt jelentősége van. Szólnak bizonyos érvek mellett, hogy a virtuális eszközöket követelésnek, mégpedig lejárat nélküli követelésnek tekintsük. Erdős Gabriella számviteli szempontból vizsgálta e kérdéskört és mutatta be a különböző szabályozási alternatívákat valamint a hazai szabályozás hiányából fakadó jogértelmezési nehézségeket. (Erdős, 2020.) Rámutatott, hogy a számviteli elszámolásban is komoly problémákat okoz ezen eszközök megfelelő jogi kategorizálásának teljes hiánya.

Az osztrák polgári törvénykönyv (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, ABGB) 285. §-a a dolgok fogalmát akként határozza meg, hogy minden, ami a személytől különbözik és az emberek hasznára szolgál jogi értelemben dolognak minősül (Schmidt, 2019: 118.). Az ABGB a dolgok körében megkülönbözteti a testi és nem testi tárgyakat, ez utóbbiak körébe sorolva például bizonyos vagyoni értékű jogokat. Ennek megfelelően az ABGB dologfogalma értelmében a kriptoeszközök, kriptóértékek egyértelműen dolognak teintendők. (Megjegyzendő, hogy véleményünk szerint hasonló egyértelmű kijelentés a magyar Polgári törvénykönyv (2013. évi V. törvény Ptk.) és sok más ország magánjogi szabályai alapján nem tehető.)

Az osztrák ABGB dologfogalmával szemben a német Polgári törvénykönyv (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) 90. §-a csak a testi tárgyakat tekinti főszabályként dolognak. Azonban a 2021-ben elfogadott elektronikus értékpapírokról szóló új törvény (Gesetz über elektronische Wertpapiere, eWpG) azt mondja ki, hogy a BGB 90. §-a értelmében az elektronikus értékpapírok is dolognak minősülnek. Az eWpG kétféle elektronikus értékpapírt szabályoz, a központi nyilvántartású – hagyományos – elektronikus értékpapírt és a kriptóértékpapírt, amelyet kriptóértékpapír nyilvántartásban tartanak nyilván. Mindkét fajta elektronikus értékpapír tekintetében egyértelműen kimondja a törvény, hogy a BGB 90. §-a alapján dolognak tekintendők.

A svájci polgári törvénykönyv (Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 1907, ZGB) nem a dolog fogalmát határozza meg, hanem a tulajdonos hatalmának kereteit rögzíti a 641. §-ban, miszerint „aki egy dolognak a tulajdonosa, az a jogrend keretein belül tetszés szerint rendelkezhet vele”. A ZGB megkülönbözteti az ingatlan és az ingó dolog tulajdonjogát. A ingó tulajdonjog tárgyai természetüknél fogva mozgatható testi tárgyak, valamint a természeti erők, amelyek jogi uralom alá vethetők, és amelyek nem tartoznak az ingatlanhoz (713. §). A svájci szabályozással szinte szó szerint megegyező szabályokat találunk a liechtensteini dologi jogi törvény (Sachenrecht, 1922, SR) 20. és 171. cikkében. A svájci magánjog fogalomrendszerében szintén nehezen terjeszthető ki a dologfogalom a virtuális eszközökre.

4. Az önálló szabályozási rendszer bevezetése Máltán

Málta a 2016-ban elfogadott nemzeti blocklánc stratégiája alapján három fő törvényt fogadott el, amelyek a virtuális eszközök szabályozási rendszerének alapját képezik: a Virtuális pénzügyi eszközökről szóló törvényt (Virtual Financial Assets, VFA Act), az Innovatív technológiai rendszerekről és szolgáltatásokról szóló törvényt (Innovative Technology Arrangements and Services Act, ITAS Act), valamint a Máltai Digitális Innovációs Felügyeletről szóló törvényt (Malta Digital Innovation Authority, MDIA Act). E törvényi rendelkezéseket kiegészítik a Máltai Pénzügyi Szolgáltatások Felügyeletének (Malta Financial Services Authority) iránymutatásai.

A VFA törvény rendelkezéseit kell alkalmazni azon szolgáltatásokra, tevékenységekre és intézményekre, amelyek illetve akik esetében virtuális pénzügyi eszközzel kapcsolatos szolgáltatásként merülnek fel, vagy ilyen szolgáltatást nyújtanak.

A törvény rendelkezései szerint virtuális pénzügyi eszköz vagy VFA: az a digitális közvetítő eszköz bármilyen formája, amelyet digitális csereeszközként, elszámolási egységként vagy értéktárként használnak, és amely nem

- a) elektronikus pénz;
- b) pénzügyi eszköz; vagy
- c) virtuális token.

Az elektronikus pénz fogalmát az elektronikus-pénzkibocsátó intézményekről szóló irányelv (2009/110/EK irányelv), a pénzügyi eszköz fogalmát az EU MIFID2 (2014/65/EU irányelv) irányelve határozza meg. A „virtuális token”: a digitális médiumok rögzítésének olyan formája, amelynek használata, értéke vagy alkalmazása kizárólag áruk vagy szolgáltatások megszerzésére korlátozódik, vagy kizárólag azon a DLT-platformon belül, amelyen vagy amelyhez kapcsolódóan kiadták, vagy a DLT-platformok korlátozott hálózatán belül (kivéve a DLT tőzsdéket).

A VFA Act szerint a virtuális pénzügyi eszközökkel kapcsolatos tevékenységek hatósági felügyelet mellett végezhetőek, a felügyeleti hatáskört a Máltai Pénzügyi Szolgáltatási Felügyelet látja el. A törvény értelmében a virtuális pénzügyi eszközökkel kapcsolatos tevékenységnek tekintendő:

- a virtuális pénzügyi eszközök kibocsátása (Initial VFA offering: olyan forrásbevonási módszer, amelynek során a kibocsátó virtuális pénzügyi eszközöket bocsát ki, és felajánlja azokat pénzeszközökért cserébe),
- a virtuális pénzügyi eszközökkel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása.

Hatósági engedélyköteles virtuális pénzügyi eszközökkel kapcsolatos szolgáltatásnak minősül

- megbízások átvétele és továbbítása,
- megbízások végrehajtása harmadik személy nevében,
- szájszámlás kereskedés,
- portfólió kezelés,
- letétkezelés,
- befektetési tanácsadás,
- virtuális eszköz elhelyezése (placement),
- virtuális pénzügyi eszköz tőzsde működtetése,
- virtuális pénzügyi eszközök áthelyezése (transfer),

amennyiben a szolgáltatás tárgya valamilyen virtuális pénzügyi eszköz.

Virtuális pénzügyi eszköz kibocsátásának feltétele egy kibocsátási tájékoztató: a kibocsátót és a kibocsátandó eszközt bemutató „Fehér könyv” elkészítése, annak regisztrálása a Máltai Pénzügyi Szolgáltatási Felügyeletnél, továbbá egy a szakmai kérdésekért felelős VFA ügynök kinevezése. A törvény meghatározza a kibocsátó felelősségét a saját tevékenysége és a „Fehér könyv” valóságtartalma tekintetében.

VFA ügynököt azon személyek kötelesek kinevezni, akik vagy virtuális eszközt akarnak kibocsátani, vagy virtuális eszközzel kapcsolatos szolgáltatást akarnak nyújtani. VFA-ügynök a felügyeleti hatóságnál nyilvántartásba vett egyéni vagy cégformában működő ügyvéd, könyvelő vagy könyvvizsgáló, vagy jogi személyiségű szervezet vagy személyek bármely más csoportja, aki megfelelő engedélyekkel, képesítéssel és/vagy tapasztalattal rendelkezik, és amelyet a felügyeleti hatóság megfelelőnek tekint a törvényben meghatározott tanácsadói és hatósági kapcsolattartói felsorolt feladatok (virtuális eszköz kibocsátás, virtuális eszközökkel kapcsolatos szolgáltatások) ellátásához. A VFA ügynök alkalmazási kötelezettségének célja a megfelelő szakmai háttér biztosítása.

A virtuális pénzügyi eszközökkel kapcsolatos szolgáltatások mellett a törvény meghatározza a piaci visszaélések megelőzésével kapcsolatos szabályokat is.

Összességében a hagyományos tőkepiaci szabályozáshoz hasonló szabályozást láthatunk a virtuális pénzügyi eszközök tekintetében a máltai szabályozási rendszerben, ahol

- engedélyköteles és felügyelt tevékenység a virtuális pénzügyi eszközök kibocsátásáva illetve az ezekkel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása,
- a szabályozás a befektetési szolgáltatásokhoz hasonlóan taxatív módon meghatározza, hogy mely szolgáltatások tekintendők virtuális pénzügyi szolgáltatásnak
- a szabályozás a virtuális pénzügyi szolgáltatások tárgyát képező virtuális pénzügyi eszközöket speciális pénzügyi eszköznek tekinti,
- a virtuális pénzügyi eszközök kibocsátása során kötelező a felügyeletnél regisztrált tájékoztató közzététele,
- a szabályozási rendszer részét képezi a piaci visszaélések szabályozása is.

5. Az EU szabályozási javaslat lehetséges előképe: a liechtensteini példa

A Liechtensteini Hercegségben 2019-ben született meg a virtuális eszközök szabályozási rendszere: a Tokenről és a megbízható technológiáról szóló törvény (Gesetz über Token und

VT-Dienstleister, TVTG) valamint a a Tokenről és a megbízható technológiáról szóló rendelet (Verordnung über Token und VT-Dienstleister, TVTV)

A TVTG meghatározza a megbízható technológiákon (VT) alapuló tranzakciós rendszerek jogi keretét, és különösen az alábbiakat szabályozza:

- a) a tokenekre vonatkozó magánjogi szabályozási elveket, a jogok megjelenítését tokenek által valamint ezek átruházásá;
- b) a megbízható technológia szolgáltatók (VT szolgáltatók) felügyeletének szabályait, valamint e szolgáltatók jogait és kötelezettségeit.

A törvény megbízható technológiának (VT) olyan technológiákat tekint, amelyek biztosítják a tokenek integritását, a tokenek egyértelmű hozzárendelését a VT azonosítókhoz és a tokenek rendelkezésre állását. A törvény a token fogalmát akként határozza meg, hogy a token információ egy VT rendszeren, amely:

- képviselhet követelést vagy tagsági jogot egy személlyel szemben, tulajdonhoz való jogot vagy más abszolút vagy relatív jogot; és
- egy vagy több VT -azonosítóhoz van hozzárendelve.

A törvény nem határozza meg, hogy a tokeneket dolognak, vagy követelésnek teinti-e. Magánjogi tekintetben azonban rendelkezik a tokenek tulajdonosairól és egy token tulajdonosának azt a személyt tekint, aki a hozzáférési kulcsokkal (VT kulcsokkal) rendelkezik valamely tokenhez. A tokenhez való hozzáférés és a token által megtestesített jog feletti rendelkezés lehetőségét teremti meg.

VT szolgáltatásnak minősül többek között: a token kibocsátás, a token létrehozás, a VT kulcs és token letétkezelés, a VT token bizományosi tevékenység, a token/pénz váltási tevékenység, a token elidegenítés ellenőrzési szolgáltatás, árinformáció szolgáltatás, tulajdonosi megfeleltetés/ellenőrzés szolgáltatás, VT ügynöki szolgáltatás (külföldi szolgáltatások közvetítése).

Belföldinek minősülő szolgáltatások esetén a VT szolgáltatók működésének feltétele a regisztráció a liechtensteini Pénzpiaci Felügyeletnél (Finanzmarkt Aufsicht – FMA), mely ellátja a szolgáltatók működésének felügyeleti feladatait is (más hagyományos pénzügyi intézményekhez hasonlóan. Az FMA a felügyeleti hatáskörében ellátja:

- a) a VT szolgáltatók regisztrációját;
- b) tájékoztatás nyújt a TVTG és más jogszabályok alkalmazhatóságáról a megbízható technológiákkal kapcsolatban;
- c) vezeti a VT szolgáltatók nyilvántartását;
- d) üldözi a jogszabálysértéseket, ellenőrzi a VT szolgáltatások és szolgáltatókat, szükség esetén a törvényben meghatározott intézkedéseket alkalmaz.

A szolgáltatás abban az esetben minősül belföldinek és alkalmazandó rá a liechtensteini szabályozás ha a szolgáltatás nyújtója, illetve a token kibocsátója liechtensteini székhellyel vagy telephellyel rendelkezik. A regisztráció feltétele, hogy a kérelmező legyen

- a) cselekvőképés;
- b) megbízható;
- c) szakmailag alkalmas;

továbbá rendelkezzen

- d) belföldi lakóhellyel vagy székhellyel;
- e) a TVTG-ben meghatározott minimális tőkével (a VT szolgáltatás fajtájától és értékétől függően 30.000 és 250.000 CHF között meghatározva) vagy annak megfelelő garancianyújtás;

- f) megfelelő szervezeti felépítéssel, abban meghatározott felelősségi körökkel, valamint eljárással az összeférhetetlenségek kezelésére;
- g) rendelkezik rögzített belső eljárásokkal és ellenőrzési mechanizmusokkal, amelyek megfelelnek a nyújtott VT-szolgáltatások típusának, hatókörének, összetettségének és kockázatainak, és biztosítják ezek megfelelő dokumentálását;
- h) szükség esetén speciális belső ellenőrzési mechanizmusokkal;
- i) ha vagyonkezelőként kíván tevékenykedni, a vagyonkezelői törvény szerinti engedéllyel; és
- j) ha olyan tevékenységet kíván folytatni, amelyre a pénzügyi piacfelügyeleti törvény szerinti további engedélyezési követelmények vonatkoznak, e megfelelő engedéllyel.

A liechtensteini szabályozás specialitása, hogy a VT-szolgáltatásokat nem csak cégformában engedi nyújtani, hanem e tevékenység gyakorlását magánszemélyek számára is lehetővé teszi.

Összességében a liechtensteini szabályozás sok tekintetben eltér a korábban bemutatott megoldásoktól, nem pusztán a hagyományos pénz és tőkepiaci szabályozások analógiájára épül fel, hanem a technológiai újdonság egyedi jellemzőit is figyelembe véve hatozza meg a releváns fogalmakat, valamint a résztvevő kibocsátók, szolgáltatók és felügyeleti szervek feladatait, jogait és kötelezettségeit. Ennek okán indokolt, hogy egyfajta mintájául szolgáljon a jövőbeni közös európai és esetleg a globális szabályozási rendszer kialakításának.

6. Az Európai Bizottság javaslata: a MICA rendelet javaslat

Az Európai Bizottság 2020 szeptemberében tette közzé a kriptoeszközök piacaról szóló rendeletre vonatkozó javaslatát (COM(2020) 593, MICA javaslat), amellyel egy régóta fennálló és megoldást igénylő szabályozási hiányosságot próbál orvosolni. Az Európai Unió szabályrendszerben jelenleg szinte kizárólag a pénzmosás elleni szabályrendszerben találunk releváns rendelkezéseket, más területen uniós szabályozást a témában nem találunk. (Király, 2020: 52.)

Az Európai Unió pénzmosás elleni irányelvének (2015/849/EU irányelv, Pmi.) hatályát az irányelv módosítása (2018/843/EU irányelv, Ötödik pénzmosási irányelv) 2018-ban terjesztette ki a virtuális fizetőeszközök és hagyományos pénzek közötti átváltási szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatókra valamint a letétkezelő pénztárca-szolgáltatókra, akik tekintetében elpírta a tagállamok számára a nyilvántartásba vételi kötelezettséget. Az uniós jogban ekkor került sor először virtuális fizetőeszköz fogalmának meghatározására, amelyet olyan digitális értékmegjelenítésként definiál az irányelv, amelyet nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsát ki vagy garantál, nem feltétlenül kapcsolódik rendeleti pénzekhez, és nem rendelkezik rendeleti pénz vagy pénz jogi státuszával, de természetes vagy jogi személyek elfogadják csereértékként, valamint elektronikusan átutalható, tárolható és lehet vele elektronikusan kereskedni.

A MICA rendeletre vonatkozó javaslat elkészítésével és előterjesztésével amely az előbbieken bemutatott szabályozási hiányosságokra reflektál. A javaslat a jelenleg nem szabályozott kriptoeszközök és szolgáltatók Unión belüli szabályozására tesz kísérletet azáltal, hogy meghatározza a különböző típusú kriptoeszköz-tokenek kibocsátásának és kereskedésének valamint a tokenekkel való szolgáltatások nyújtásának feltételeit.

A javaslat a digitális pénzügyi csomag részét képezi, amely új digitális pénzügyi szolgáltatási stratégiát (COM(2020) 591) fogalmaz meg az Unió pénzügyi ágazata számára, valamint tartalmazza a megosztott főkönyvi technológia (DLT) piaci infrastruktúrára vonatkozó kísérleti rendszerre irányuló javaslatot (COM(2020) 594.), a digitális működési rezilienciára irányuló javaslatot (COM(2020) 595, „DORA”), és a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó egyes

kapcsolódó uniós szabályok pontosítására vagy módosítására irányuló javaslatot is. (COM(2020) 596.)

A MICA rendelet javaslat fő szabályozási témakörei magukban foglalják

- a kriptoeszközök kibocsátására és szabályozott piacra történő bevezetésére vonatkozó szabályokat,
- a kriptoeszköz kibocsátók engedélyezésére és felügyeletére vonatkozó szabályokat,
- a kriptoeszköz szolgáltatók működésére, szervezetére, és irányítására vonatkozó követelményeket,
- a kriptoeszközök kereskedelmére, átváltására, letétkezelésére vonatkozó fogyasztóvédelmi követelményeket,
- a piaci visszaélések megelőzését szolgáló rendelkezéseket.

A rendelet személyi hatálya alá tartoznának a javaslat szerint

- a kriptoeszköz kibocsátók és
- a kriptoeszközhöz kapcsolódó szolgáltatást (letétkezelést, kereskedési platform működtetést, átváltást, megbízást, elhelyezést, tanácsadást) nyújtók.

A tervezet szerint külön szabályozás fog vonatkozni az eszköz valamint az elektronikus pénz alapú tokenekre és az ebbe a kategóriákba nem sorolható más tokenekre (nem stable coinokra).

A javasolt szabályozás rendszerben sok hasonlóságot fedezhetünk fel a hagyományos pénz és tőkepiac szabályozásának megoldásaival.

Értékpapírjogi analógiára a tervezet a kriptoeszköz kibocsátással során lényeges követelményként határozza meg a kibocsátás alapjául szolgáló Alapdokumentum (Fehér könyv / White paper) elkészítését, amely a kibocsátó azonosítása és a finanszírozandó projektjének bemutatása mellett részletezi a felmerülő kockázatokat és a technológiai követelményeket is.

Szintén értékpapírjogi szabályozáshoz hasonlóan a tervezet felügyeleti engedélykötelezettséget ír elő az eszköz és elektronikus pénz alapú tokenek kibocsátási feltételeként.

Az ügyfél és fogyasztóvédelem szempontjából kiemelkedő jelentőségű eleme a tervezetnek a kibocsátói kötelezettségek és felelősség meghatározása, a fogyasztói elállási jog biztosításának megkövetelése, valamint a piaci visszaélésekre vonatkozó szabályrendszer meghatározása.

A tervezet a kriptoeszköz szolgáltatók tekintetében a piacra lépéshez engedélykötelezettséget, a működéshez a rendeletben meghatározott prudenciális szabályok, valamint a szolgáltatásokra vonatkozó részletes szabályok betartását, továbbá egy panaszkezelési rendszer működtetését követeli meg.

A szabályozás meghatározza az illetékes felügyeleti hatóságok és az Európai Bankfelügyeleti Hatóság (EBH) feladatait, hatáskörét, és lehetséges intézkedéseit.

A bizottsági javaslat számos olyan elemet tartalmaz, amelyeknek egyértelműen indokolt a helyük az új eszközcsoport szabályozási rendszerében, de ezek mellett számos olyan kérdés, témakör is felmerül, amelyekre a javaslat nem tér ki, noha a megfelelő szabályozás e területeken is több, mint indokolt és szükséges lenne. Ilyen témakör többek között:

- az eszközök magánjogi kategorizálása (dologként vagy követelésként való meghatározása),
- a magánjogi alapok megteremtésével összefüggésben a kriptoeszköz hitelezés illetve a kriptoeszköz hitelbiztosítékként való felhasználásának szabályozása, valamint a kriptoeszközök betét gyűjtésének szabályozása,

- a szabályozás hatályának kiterjesztése a már meglévő eszközökre (amely nyilván számos kérdést felvet, ha megtörténik akkor azért, ha nem, akkor pedig azért),
- a betétbiztosításhoz, illetve a befektetővédelmi intézményvédelmi alapokhoz hasonló intézmények létrehozása, az általuk biztosított szolgáltatások valamint a biztosított káresemények a kártérítés mértékének és módjának a meghatározása,
- az állami kényszerintézkedések (végrehajtás, eszközök lefoglalás hatósági eljárás keretében) alkalmazásának szabályozása annak érdekében, hogy egyáltalán lehetőség legyen végrehajtási intézkedést vagy egyéb cselekményt foganatosítani kriptoeszközökre,
- a társasági jog területén az alaptőkére vonatkozó szabályozás adaptálása (a kriptoeszköz apport szabályainak meghatározása),
- az általános adatvédelmi rendelet (2016/679/EU rendelet, GDPR) követelményeinek és a kriptoeszközök alapjául szolgáló technológiák, nevezetesen a megosztott főkönyvi technológia technológiai jellemzőinek összhangba hozása (különösen az adattovábbítás, elfeledéshez való jog, valamint a privátszférához való jog érvényesülése tekintetében).

7. Összegzés

Különböző európai országok szabályozási megoldásait áttekintve megállapíthatjuk, hogy noha első ránézésre még az európai országok is különböző megoldásokat alkalmaznak (önálló, elkülönült szabályozás vs az új szabályok beépítése a hagyományos pénz- és tőkepiaci szabályozásba), a hatályba léptetett szabályozási megoldások tartalmilag alapvetően nem térnek el egymástól. Az uniós szabályozás jelenleg erősen le van maradva az egyes tagállamok szabályozási előrehaladásától, hiszen mindössze a pénzmosás elleni irányelvben találhatunk néhány már hatályba lépett releváns rendelkezést, az átfogóbb szabályozás elfogadása pedig egyelőre várat magára.

Általánosan, mindenhol – mind a már elfogadott állami szabályozásokban, mind pedig az EU Bizottság javaslatában – megjelenik a regisztrációs (engedélyezési) kötelezettség a virtuális eszközök kibocsátása tekintetében, a virtuális eszközökkel kapcsolatos szolgáltatások fogalma nagyban hasonlít a befektetési szolgáltatások fogalmához, a szolgáltatások nyújtása pénzügyi felügyelet alatt végezhető, a szolgáltatók működésére pedig a pénz és tőkepiac intézményekre vonatkozóhoz hasonló szabályozás vonatkozik.

A szabályozási hasonlóságok mellett, a szabályozási hiányosságok közel azonos területeket érintenek. Az osztrák példa kivételével (amely véletlenszerű kivételnek tekinthető) sehol nem jelenik meg a virtuális eszközök magánjogi kategorizálása (az eszközök dologként vagy kötelezettségként való meghatározása). Hiányosság, hogy a hagyományos befektetési szolgáltatásokhoz hasonló szolgáltatások mellett, nem jelennek meg a szabályozásban a pénzügyi szolgáltatásokhoz hasonló szolgáltatások (hitelezés, betétgyűjtés, pénz(virtuális eszköz)-helyettesítő eszközök, vagyis kártyák kibocsátásának) szabályai, noha ezek a szolgáltatások is egyre jobban terjednek. Szintén hiányzik a hagyományos pénz és tőkepiaci szolgáltatások mögött álló intézményvédelmi rendszer (pl. befektetővédelem) kialakítása. Végül pedig e hiányosságok terén ki kell emelnünk az állami kényszerintézkedések végrehajthatóságához szükséges jogi és technológiai követelményrendszer kialakításának hiányát is.

Összességében tehát az látható, hogy számos országban és az Európai Unióban is elindult egy már régen szükséges jogalkotási folyamat, amelynek vannak nagyon jónak és ígéretesnek tűnő elemei. A technológiai adottságokból fakadóan azonban e témakört – de legalábbis alapvető elemeit – tartalmilag átfogóan, földrajzilag pedig globálisan lenne célszerű szabályozni, és e szabályozási rendszer megalkotásának minél előbb indokolt lenne megtörténnie.

Irodalomjegyzék

- [1] 2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól (Bsztt.)
- [2] 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- [3] Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie (ABGB)
- [4] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/849 irányelve a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről
- [5] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 irányelve (2018. május 30.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról
- [6] Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós digitális pénzügyi szolgáltatási stratégiáról, COM(2020) 591
- [7] Erdős, G. (2020). Bitcoin, a lejárat nélküli követelés? *Iustum Aequum Salutare* 16(4) 19–33.
- [8] Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról
- [9] Európai Parlament és a Tanács 2009/110/EK irányelve az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről
- [10] Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve a pénzügyi eszközök piacairól
- [11] Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (CRR)
- [12] Gesetz über das Kreditwesen - Kreditwesengesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 9. September 1998 (Németország)
- [13] Gesetz über elektronische Wertpapiere vom 3. Juni 2021 (Németország)
- [14] Gesetz vom 3. Oktober 2019 über Token und VT-Dienstleister, (Liechtenstein)
- [15] Innovative Technology Arrangements and Services Act, Chapter 592 of the Laws of Malta
- [16] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2006/43/EK irányelv, a 2009/65/EK irányelv, a 2009/138/EK irányelv, a 2011/61/EU irányelv, a 2013/36/EU irányelv, a 2014/65/EU irányelv, az (EU) 2015/2366 irányelv és az (EU) 2016/2341 irányelv módosításáról, COM(2020) 596
- [17] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács Rendelete a kriptoeszközök piacairól és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról, COM(2020) 593 (MICA javaslat)
- [18] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a megosztott főkönyvi technológián alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről, COM(2020) 594
- [19] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról és az 1060/2009/EK rendelet, a 648/2012/EU rendelet, a 600/2014/EU rendelet, valamint a 909/2014/EU rendelet módosításáról, COM(2020) 595
- [20] Király, P. B. A kriptovaluták pénzügyi fogyasztóvédelmi aspektusai. *Iustum Aequum Salutare* 16(4) 45–58.
- [21] Malta Digital Innovation Authority Act, Chapter 591 of the Laws of Malta
- [22] Nagy, Z. (2019). A kriptopénzek helye és szerepe a pénzügyi rendszerben. *Miskolci Jogi Szemle* 2019(2) 5-14.

- [23] Sachenrecht (SR) vom 31. Dezember 1922 (Liechtenstein)
- [24] Schmidt, N. (2019). *Kryptowährungen und Blockchains*. Linde.
- [25] Schweizerisches Zivilgesetzbuch vom 10. Dezember 1907
- [26] Verordnung vom 10. Dezember 2019 über Token und VT-Dienstleister, (Liechtenstein)
- [27] Virtual Financial Assest Act Chapter 590 of the Laws of Malta